КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра педагогіки

Програма підвищення кваліфікації вчителів початкових класів

«Національно-патріотичне виховання учнів початкових класів»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри педагогіки

(протокол №5 від 29.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Дарія Біда

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(*протокол № 4 від 04.06.2026 р.)*

Голова науково-методичної ради Павло Хобзей

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Матяшук В.П., кандидат історичних наук, доцент кафедри педагогіки КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», Банах О.В. ст. викладач кафедри педагогіки КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації: сучасні підходи до національно-патріотичного виховання в початкових класах Нової української школи.

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2031 року

Рецензент:
Новикова Ніна Іванівна, професор кафедри природничо-математичної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»)., доктор педагогічних наук, доцент.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення даної навчальної програми полягає в необхідності розвитку загальних і професійних компетентностей вчителів початкових класів, необхідних для ефективної організації сучасного національно-патріотичного виховання учнів згідно чинних нормативних документів та викликів часу. Важливість її зумовлена завданням формування української ідентичності молодших школярів, становлення їх патріотичної позиції, а також потребою консолідації українського суспільства через партнерську взаємодію з членами родин, розкиданих по всьому світу війною, розвитку власної свідомої громадянської позиції та захистом національних інтересів в умовах війни, необхідністю переосмислення змістового наповнення виховного процесу, розуміння патріотизму як чесноти, що поєднує в собі всі вітальні компетентності випускника української школи.

Теоретична складова програми передбачає глибоке переосмислення педагогами поняття патріотизму і викликів, перед якими постають завдання з його виховання, акцентує увагу на зміщення фокусу із зовнішніх атрибутів (як-от одягання вишиванок, використання національної атрибутики в побуті) на глибоку свідому готовність дитини діяти в інтересах українського суспільства відповідно до її вікових можливостей.

Практична складова пропонує інструментарій з напрацювання навичок для життя у демократичному суспільстві, формування української ідентичності учасників освітнього процесу.

Таким чином, поєднання теоретичного і практичного матеріалу зміцнює власну патріотичну позицію педагога, забезпечує його комплексну перепідготовку до реалізації завдань сучасного національно-патріотичного виховання молодших школярів.

Цільова група: вчителі початкових класів.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми. Програма передбачає поєднання лекційних, практичних і самостійних форм роботи у віддаленому форматі. Акцент зроблено на практичну спрямованість змісту навчання, аналіз реальних освітніх кейсів, виконання практичних завдань.

Навчальні матеріали адаптовані до потреб педагогічних працівників різних категорій та рівнів професійного досвіду.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета полягає у розвитку загальних і професійних компетентностей учителів початкових класів, необхідних для ефективної та системної організації сучасного національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах Нової української школи з урахуванням всіх викликів та загроз сьогодення.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Ознайомити з сучасними тенденціями національно-патріотичного виховання та його нормативно-правовою базою;
- поглибити світоглядне розуміння патріотизму як головної чесноти українського громадянина, переосмислити український виховний ідеал сьогодення, вдосконалити здатність вирізняти застосування маніпуляцій, спекуляцій та фейків на темі патріотизму;
- забезпечити усвідомлення та поглиблення знань учителів початкових класів щодо узгодження виховних цілей з вимогами основних ідей та принципів Концепції «Нова українська школа» та державної політики у сфері загальної середньої освіти;
- сформувати цілісне розуміння сутності взаємозв'язку новітніх підходів, пропонованих НУШ до навчання, з вихованням учнів, їх ролі у формуванні ключових компетентностей через використання українознавчого компонента в навчальних предметах початкової школи та розвиток психологічної стійкості учнів;
- удосконалити професійні вміння проєктувати виховний процес з урахуванням освітніх потреб, можливостей, інтересів та індивідуальних освітніх траєкторій учнів в умовах сучасних викликів, використовуючи інтерактивні та практико-орієнтовані форми, спрямовані на активне залучення дітей до суспільно корисної, творчої, трудової, художньо-естетичної діяльності, через використання ігор, життєвих ситуацій, історій війни, виховних кейсів, проєктної та дослідницької діяльності;
- підвищити професійну компетентність учителів, зміцнити їх власну громадянську позицію та психологічну стійкість.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

Загальні компетентності:

ЗК.01. *Громадянська компетентність* - здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.03. *Культурна компетентність* - здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

Професійні компетентності:

Б.3. *Компетентність педагогічного партнерства,* яка виявляється в здатності до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; здатності залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; здатності працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя/викладача для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

Г.1. *Прогностична,* яка виявляється в здатності прогнозувати результати освітнього процесу; здатності планувати освітній процес.

Г.2. *Організаційна,* яка виявляється в здатності організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; здатності організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Д.3. *Рефлексивна* компетентність, яка виявляється у здатності здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Очікувані результати навчання:

- розрізняє види патріотизму і типи ідентичності;
- володіє інструментами формування культури демократії в своєму середовищі;
- вміє використовувати засоби педагогіки, в т.ч. й народної, для досягнення виховних цілей;
- зуміє сприяти становленню світоглядної позиції учня як суспільно корисного громадянина України.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, робота в сесійних залах і презентації результатів, спільні онлайн дошки, міні експерименти у прямому ефірі, чат, голосування, рольові вправи. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови проходження вхідного опитування на електронному носії, **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання самостійної роботи.** Слухачі, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови виконання програми не менше 50% від загальної кількості.

Вартість:

- безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою;
- вартість послуги згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х модулів та 6-ти взаємопов'язаних тем.

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них: 7 год – лекційні заняття, 19 год – практична робота, 4 год – самостійна робота.

РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Назви тем	**Кількість годин**			
	Лекції	**Практичні**	**Самостійна робота**	**Усього**
Модуль 1. Сучасні вимоги до організації національно-патріотичного виховання				
Тема 1. Законодавче та наукове підгрунтя сучасного національно-патріотичного виховання. Тема 2. Методика реалізації сучасного національно-патріотичного виховання.	2	2 4		
Усього годин за модулем	2	6		8
Модуль 2. Формування та розвиток української ідентичності учнів початкових класів				
Тема 1. Поняття ідентичності та її види. *Тема 2.* Форми, методи і засоби формування та розвитку української ідентичності	1 2	1 4		
Усього годин за модулем	3	5		8
Модуль 3. Інструменти формування культури демократії в закладі освіти				

Тема 1. Освіта для демократичного громадянства і прав людини *Тема 2.* Благополуччя дітей та дорослих	2	6 2		
Усього годин за модулем	2	8		10
Самостійна робота: «Волонтерський рух у моїй школі/громаді: від маленької допомоги до великої Перемоги» (аналіз досвіду волонтерства та розробка власної доброчинної ініціативи)			**4**	4
Всього годин:	**7**	**19**	**4**	**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Сучасні вимоги до організації національно-патріотичного виховання *(лекція, 2 години, практичне, 6 годин).*

Тема 1.1. Законодавче та наукове підгрунтя сучасного національно-патріотичного виховання.

Сучасна нормативна база національно-патріотичного виховання.

Патріотизм, його види, поширені маніпуляції поняттям.

Виховний ідеал патріота України – якості людини, що підтверджують її патріотичну позицію.

Методика реалізації сучасного національно-патріотичного виховання: сучасний педагогічний інструментарій формування та розвитку суспільно-корисних якостей громадянина України.

Модуль 2. Формування та розвиток української ідентичності учнів початкових класів *(лекція, 3 години, практичне, 5 годин).*

Тема 2.1. Поняття ідентичності та її види.

Законодавство України про формування української ідентичності. Ідентичність та її види. Дві моделі визначення ідентичності. Виклики для формування української ідентичності.

Самоідентифікація педагога.

Тема 2.2. Форми, методи і засоби формування та розвитку української ідентичності

Наступність формування ідентичності як безперервний процес збереження, передачі та трансформації ціннісних орієнтирів, культурних кодів, соціальних ролей та особистісних смислів як упродовж життя однієї людини, так і між різними поколіннями, що забезпечує психологічну стійкість особистості та соціокультурну цілісність суспільства.

Ціннісні засади різних етапів розвитку і становлення української національної ідентичності та вітчизняної педагогічної думки, яка її формувала та розвивала: ведична педагогіка, народна педагогіка, етнопедагогіка.

Структурні компоненти етнопедагогіки.

Методика використання української етнопедагогіки для формування української ідентичності учнів молодших класів.

Партнерська взаємодія як комплекс дій з формування української ідентичності та патріотичної позиції школярів.

Модуль 3. Інструменти формування культури демократії в закладі освіти ***(лекція – 2 години, практичне, 8 годин).***

Тема 3.1. Освіта для демократичного громадянства і прав людини

Що таке «демократичний освітній заклад»? Компетентності для життя у демократичному суспільстві.

Освітні діяльності, що розвивають компетентності для життя у демократичному суспільстві

Практичне використання Рамки компетентностей для культури демократії Ради Європи у щоденній практиці.

Тема 3.2. Благополуччя дітей та дорослих.

Що таке благополуччя.

Дієві інструменти та практики психосоціальної підтримки.

4. СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **самостійну роботу** «Волонтерський рух у моїй школі/громаді: від маленької допомоги до великої Перемоги» (аналіз досвіду волонтерства та розробка власної доброчинної ініціативи).

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано». Менше 60 балів – робота потребує доопрацювання.

Критерії оцінювання авторського методичного продукту з формування екологічної культури (100 балів)

Критерій	**Максимальна кількість балів**
1. Відповідність змісту темі спецкурсу (актуальність, практична спрямованість, відповідність віковим особливостям школярів)	20
2. Методична грамотність (чіткість мети, логіка побудови, доцільність використаних методів, інтерактивних технологій, форм роботи)	25

3. Практична цінність і можливість упровадження (реалістичність використання в освітньому процесі, компетентнісний підхід)	20
4. Оригінальність та творчий підхід (авторські ідеї, нестандартні рішення, сучасні методики, використання цифрових ресурсів за потреби)	15
5. Якість оформлення методичного продукту (структурованість, грамотність, наочність, коректність посилань на використані джерела)	10
6. Самостійність виконання та професійна рефлексія (обґрунтування вибору методик, очікуваних результатів, можливостей удосконалення)	10
Усього	100

5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТА РЕФЛЕКСІЇ

1. Що таке патріотизм?
2. Чому саме на ґрунті патріотизму чи не найбільше політичних спекуляцій?
3. Виклики та загрози для формування патріотичної позиції вчителя та учня.
4. Що є для Вас виховним ідеалом сучасного патріота України?
5. Що таке «вишиватництво» і «шароварщина»?
6. Що таке ідентичність? Який є український аналог цього поняття?
7. Які Ваші якості засвідчують українську ідентичність?
8. Які виклики та загрози для формування української ідентичності можете назвати?
9. Що таке Рамка компетентностей для культури демократії Ради Європи і як її використовувати в щоденній практиці?
10. Як взаємодіяти з батьками та громадою, спільно встановлюючи завдання національно-патріотичного виховання молодших школярів?
11. Хто і що є союзниками вчителя в розвитку патріотичної позиції учня?
12. Як дбати про благополуччя в сучасних умовах?

Список використаної літератури:

Нормативно-правові документи

1. Закон України від 13.12.2022 № 2834- IX «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text
2. Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII "Про забезпечення функціонування української мови як державної" URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text
3. Закон України від 09.04.2015 № 314 «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-19#Text

Укази Президента України

1. Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України № 143/2022 від 16 березня 2022 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143/2022#Text
2. «Про першочергові заходи щодо зміцнення обороноздатності держави, підвищення привабливості військової служби у Збройних Силах України та поступового переходу до засад професійної армії» від 01.02. 2022 № 36/2022 URL: https://www.president.gov.ua/documents/362022-41285
3. Указ Президента України від 28.08.2019 № 162 «Про День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/2019#Text
4. Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України» URL: https://www.president.gov.ua/documents/8712014-18000
5. Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи» URL: https://www.president.gov.ua/documents/8722014-18001
6. Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України» URL: https://www.president.gov.ua/documents/8062014-17816

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

1. Про затвердження плану заходів з відзначення Національного дня молитви Розпорядження КМУ № 1157-р від 22.10.2025 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1157-2025-%D1%80#Text
2. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти Постанова КМУ від 26 грудня 2025 р. № 1810 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text
3. Про схвалення *Концепції реалі*зації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. № 988-р
    - URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text
4. Про затвердження Положення про ліцей безпекового спрямування та національно- патріотичного виховання Постанова КМУ № 420 від 09.04.2024 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/420-2024-%D0%BF#Text
5. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023—2025 роках Постанова КМУ № 1322 від 15.12.2023 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text
6. Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року Розпорядження КМУ № 243-р від 15.03.2024 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2024-%D1%80#Text
7. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року Розпорядження КМУ № 141-р від 16.02.2024 року

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-2024-%D1%80/ed20240216#Text

8. Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми "Єдність у розмаїтті" на період до 2034 року Розпорядження КМУ № 850-р від 26.09.2023 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2023-%D1%80#Text

Накази Міністерства освіти і науки України

1. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції громадянської освіти в Україні Наказ МОН № 131 від 07.02.2024 року URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-realizaciyi-koncepciyi-gromadyanskoyi-osviti-v-ukrayini?fbclid=IwAR2Y1OeItIFNzOoyoOrZcRuOAAEQFItXAnAz9RzrlTOS3fff7Fyf5yp3aJs
2. Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації діяльності центрів національно-патріотичного виховання Наказ МОН № 141 від 07.02.2024 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0141729-24#Text

Листи Міністерства освіти і науки України

1. Про загальнонаціональну хвилину мовчання Лист МОН № 1/17500-25 від 22.08.25 року URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/95293/
2. Лист МОН № 1/6267-22 від 10.06.22 року Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України URL: https://imzo.gov.ua/2022/06/13/lyst-mon-vid-10-06-2022-1-6267-22-pro-deiaki-pytannia-natsional-no-patriotychnoho-vykhovannia-v-zakladakh-osvity-ukrainy/
3. Наказ МОН № 527 від 06.06.2022 року Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 URL: https://imzo.gov.ua/2022/06/08/nakaz-mon-vid-06-06-2022-527-pro-deiaki-pytannia-natsional-no-patriotychnoho-vykhovannia-v-zakladakh-osvity-ukrainy-ta-vyznannia-takym-shcho-vtratyv-chynnist-nakazu-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy/
4. Про застосування державної мови у сфері освіти Лист МОН № 1/16742-23 від 27.10.23 року URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zastosuvannya-derzhavnoyi-movi-u-sferi-osviti
5. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 06.06.2022. № 527. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text

Основна література

1. Бевз, Тетяна. Патріотизм як феномен: етимологічні корені, історична еволюція та ідеологічні аспекти. Українознавство та етнопедагогіка: витоки, становлення та розвиток шкільництва на теренах Прикарпаття: матеріали обласної педагогічної науково-практичної конференції (29 травня 2024 року) / авторка ідеї та упорядниця Л. Максим'як. Івано-Франківськ, 2024. С. 65–68.
2. Бех, І. Д. Виховні проблеми воєнного часу в контексті зміцнення незалежності України: наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України,

присвяченому 33-й річниці Незалежності України, 22 серпня 2024 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2024. № 6 (2). С. 1–5. URL: https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6203
3. Бондаренко, Н. В., Косянчук, С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації (для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків). Київ, 2022. 64 с.
4. Виховні засади утвердження української національної ідентичності. Методичний посібник / [Журба К. О., Бех І. Д., Канішевська Л. В., Корнієнко А. В., Малиношевський Р. В., Рейпольська О. Д.]. Івано Франківськ: НАЇР, 2024. 124 с. URL: *https://ipv.org.ua › uploads › 2025/01 › Metodp...*PDF
5. Журба К.О., Гаряча С.А., Боровець Л.М. Українська національно-культурна ідентичність – шлях до успішного майбутнього Науково-методичний посібник
6. Газізова О. Національно-патріотичне виховання у контексті утвердження української ідентичності в умовах війни: українознавчий контент **URL:**http://journal.ndiu.org.ua/article/view/339615
7. Канішевська Л. Феномен «національно-культурна ідентичність» як проблема сучасного вітчизняного педагогічного дискурсу URL: *http://www.aphn-journal.in.ua › archive › part_3* PDF
8. Матяшук В.П. Патріотичне виховання на засадах духовного гуманізму. Львів, 2019. – 80 с.
9. Матяшук В.П. Сучасне патріотичне виховання в школах України. Тернопіль, Мандрівець. – 2014. – 384 с.
10. Національна ідентичність у трансформаційних процесах: безпекові чинники та консолідація суспільства / О. Газізова, Т. Бевз, І. Краснодемська, С. Бойко, Ю. Шинкарик, А. Кононенко, О. Соболєва. Тернопіль, 2023. 308 с.
11. Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі: Матеріали круглого столу 20 жовтня 2022 року : Збірник матеріалів // За ред. А. Б. Коваленко, І. В. Остапенко. Київ: Міленіум, ВЦ «Просвіта», 2022. 78 с. (електронне видання)
12. СТРАТЕГІЯ відновлення та збереження національної пам'яті на Львівщині на період до 2030 року URL: https://loda.gov.ua/documents/156638
13. Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія / К. Журба, І. Бех, С. Бойко, В. Євтушок, С. Гаряча, Л. Канішевська, І. Кучинська, С. Кучинський, О. Лісовець, І. Нестайко, Л. Павлова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Сеньовська, С. Толочко, С. Федоренко, І. Шкільна, В. Ясько ; за заг. ред. К. Журба, О. Рейпольська. Київ : «Компрінт». – 2024. – 232 с.